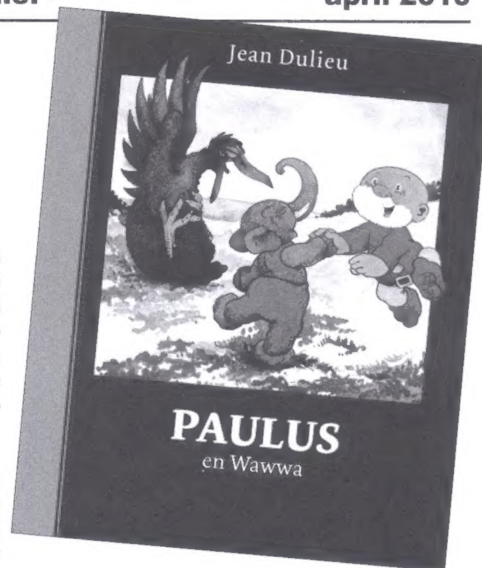
BOUTERBODE

Nr. 41 ~ een uitgave van het Paulus Archief ~ april 2010

De terugkeer van de gekleurde Paulus-platen

DE TWEEDE GOUDEN KLASSIEKER KOMT ER AAN!

Eind mei verschijnt na meer dan tien jaar weer een herdruk van de klassieker Paulus en Wawwa. **Het is het verhaal van het speelgoedolifantje van Dulieu's dochter Dorinde, dat ze destijds verloor in het grote bos en dat vervolgens door Paulus de boskabouter werd gevonden. Paulus heeft echter nog nooit een olifant gezien en ook Oehoeboeroe en Salomo hebben geen idee wat het voor een ding is. Paulus denkt dat het een ziek mensje is en Oehoeboeroe houdt het op een bloem. Met behulp van het levenswater komt het olifantje al gauw tot leven, maar ook dat geeft de nodige problemen. Als het beestje vervolgens tekenen van heimwee vertoont, zijn de rapen gaar.**

Paulus en Wawwa verscheen voor het eerst in 1952 (C.P.J. van der Peet). Het verhaal was geïllustreerd met pentekeningen en met een groot aantal gekleurde afbeeldingen. Het boek werd al snel herdrukt, maar in de drukken die daarop volgden nam het aantal gekleurde platen geleidelijk af.

Na tien jaar wisselde Dulieu van uitgever (Ploegsma) en maakte van de gelegenheid gebruik om het hele boek te restylen. Hij schreef het verhaal opnieuw – waarbij een ontmoeting met Rein de vos werd geschrapt – en hertekende alle illustraties in een veel mooiere en krachtiger stijl. Daarnaast begon hij weer enthousiast en met overtuiging te schilderen (het was de aanloopperiode tot **Paulus en de eikelmannetjes**). Na de productie van een achttal nieuwe aquarellen zette z'n uitgever daar de rem op en plaatste uiteindelijk slechts de helt van het klaarliggende fraaigekleurde werk. Toen het boek niet veel later in een Duitse versie verscheen, wist Dulieu daar wél alle acht gekleurde platen in mee te krijgen.

● *Enkele voorbeelden van hertekende illustraties uit de oude en nieuwere versie van* ***Paulus en Wawwa****.*

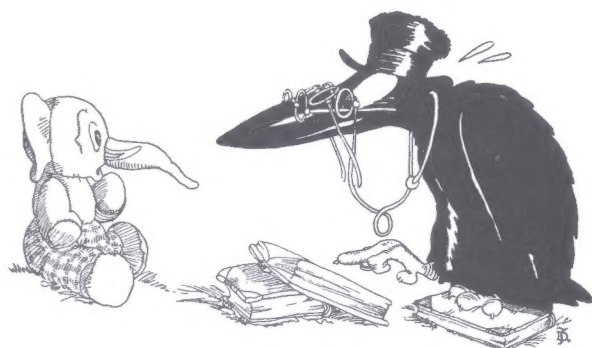
Voortaan zonder kleur

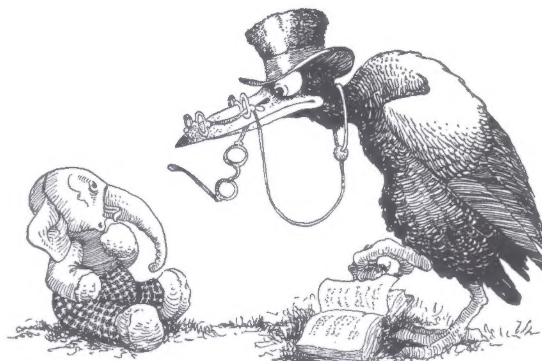
In de jaren zeventig verdwenen alle aquarellen uit Ploegma's Paulus-boeken en bleef alleen het zwart/witwerk over. Tien jaar later diende zich weliswaar opnieuw een andere uitgever aan (Leopold) die het boek liet herdrukken, maar de gekleurde platen keerden nooit meer in 'Wawwa' terug. Als laatste maakte het speelgoedolifantje in 1998 een pocketuitstapje in de reeks Junior Lijsters van Wolters-Noordhoff, maar het feit dat daarbij de omslagillustratie van Dulieu vervangen was door een tekening van Juliette de Wit, zette bij de auteur kwaad bloed. Zodoende vormde deze pocket voorlopig de laatste Wawwa-editie voor langere tijd. Een aangekondigde nieuwe druk bij Leopold in 1999 werd uiteindelijk niet geproduceerd.

Knippen en kopiëren

Waren de gekleurde platen nu helemaal verdwenen, met Dulieu's pentekeningen was het in de laatste drukken ook al niet al te best gesteld. Door het 'doorkopiëren' van de ene druk naar de andere liep de kwaliteit van de plaatjes steeds verder achteruit. Daarnaast werden enkele grote afbeeldingen schaamteloos verknipt en over meerdere pagina's verspreid (soms zelfs in de verkeerde volgorde...).

(zie verder pagina 3)

Een heks aan de tand gevoeld

HET GROTE RAADSEL: HEEFT EUCALYPTA ER DRIE, TWEE, OF TOCH MAAR EEN?

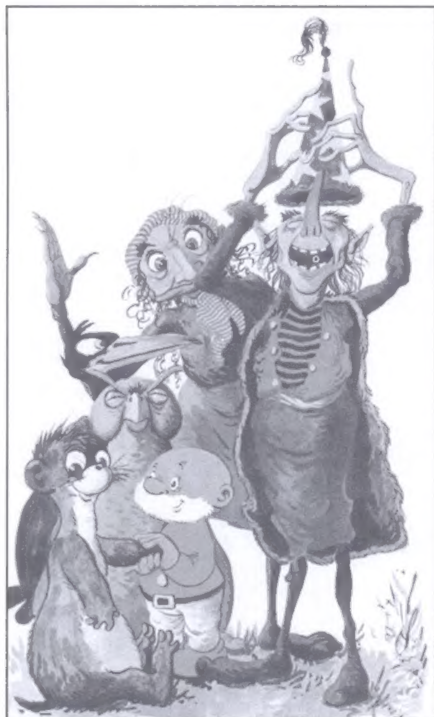

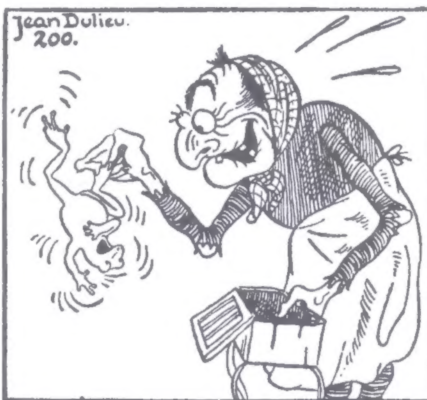
Iedereen weet het: Eucalypta is een lelijk oud heksenwijf met bolle ogen, vettig zwart haar, een grote met pukkel getooide neus en een enorme wauwelende mond.
Vanaf het moment dat ze op haar bezem het grote bos binnen vloog en Paulus meteen een duin afveegde, trakteerde Jean Dulieu zijn lezers op een scala aan heksensmoelen. Vals grijnzende, maar ook – al dan niet dankzij Paulus en zijn vrienden – in pijn of ergernis wijd opengesperde heksenmonden.
Daarnaast zien we de mond van de toverkol vaak sabbelend op geroosterde ratten, gedroogde padden of andere heksenlekkernijen. Sabbelend ja, want bijten is er voor deze heks meer niet bij.

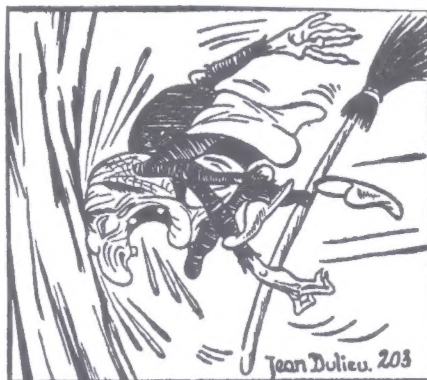

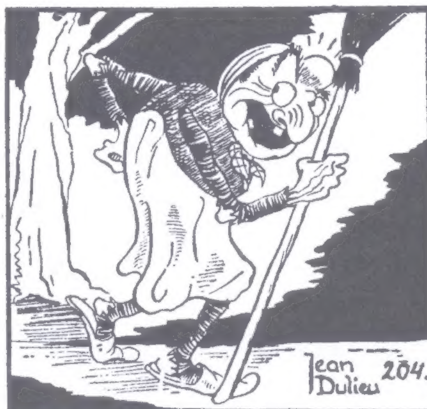
Eucalypta moét wel sabbelen, want wie er goed op let valt het meteen op dat er van bijten en kauwen maar weinig kan komen. Dat lukt nou eenmaal niet met een heksenbekje waaruit vrijwel alle tanden verdwenen zijn.
Toch is Eucalypta niet volledig tandloos. Maar hoeveel tanden heeft ze eigenlijk? Het is een van de grote raadselen waarvoor aandachtige lezers zich geplaatst zien.

De acht van Mietje
Ooit moet het verval zijn ingezet. Dat gaat bij de een sneller dan bij de ander; zo heeft haar heksenvriendin Mietje met de spinnevingers een fietsenrek met nog minstens acht tanden. Maar het zou ook zomaar kunnen dat al die aanvaringen tussen de beide toverkollen het tandverlies van Eucalypta heeft versneld...
Hoe het ook zij, strook 200 van het Paulus-stripverhaal (gebundeld in **Gevaarlijke ontmoetingen**, De Arbeiderspers 1949) laat ons duidelijk drie tanden in de heksenmond zien. Eén boven en twee onder. Dat ze die drie écht nog heeft, blijkt ook uit de stroken 197, 202 en 203 (eveneens gepubliceerd in dat boekje).

● *Driemaal de heks in de eerste stripserie met een afnemend aantal tanden (strook 200, 203 en 204). Rechts een kwaadaardige Eucalypta uit de laatste stripserie (strook Z-13). En op links vriendin Mietje met de spinnevingers en haar rijk gevulde bekkie.*

Vrij snel daarna echter begint zich het raadsel omtrent het kauwarsenaal van de heks af te tekenen. Zowel in stripafleveringen als in de geïllustreerde Paulus-boeken is er opeens sprake van nog maar twee tanden.

Van drie naar twee
Dulieu doet zelf een duit in het zakje in het geïllustreerde boek **Paulus en Eucalypta** (vanaf september verkrijgbaar in de reeks Gouden Klassiers). Op de pagina waar de heks met haar neus in het verband loopt (dankzij Paulus) en denkt aan de ontsnapte dassenboutjes, lezen we: 'Het water liep haar om de twee heksentanden, de enige die Eucalypta nog bezat.'
En daarmee raakt Dulieu de kern van de zaak, dát is het grote raadsel: wáár is die derde tand gebleven?
En nu we toch bezig zijn, kijk ook eens naar de latere stripafleveringen uit de derde periode. Daarin komt de overgebleven (tweede) onderste tand nergens meer in beeld... Het aantal lijkt nu gereduceerd te zijn tot één grote bovenvoortand.

(zie verder pagina 3)

BOUTERBODE 41 - redactie: Maarten J. de Meulder - postadres: Dobbenwal 47, 9407 AD Assen - mailadres: bouterbode@paulusarchief.nl - drukwerk: De Marge, Groningen - abonnement: € 7,00 voor bode 41 t/m 45 op Ingbank 3945495 tnv Uitg. De Meulder te Assen - of via aankoop in de webwinkel van de uitgeverijwebsite www.demeulder.nl - verantwoording Paulus-illustraties: © erven Jean Dulieu - tijdschriftcode ISSN 1388-2465.

DE TERUGKEER VAN DE GEKLEURDE PLATEN

(vervolg van pagina 1)
In **Paulus en Wawwa** als Gouden Klassieker is veel aandacht besteed aan de kwaliteit van de zwart/witafbeeldingen en zijn de illustraties weer op de juiste plaats in de tekst gezet. Bovendien verschijnen alle acht de aquarellen nu voor het eerst compleet in een Nederlandse Wawwa-uitgave. Daarmee wordt het boek een waardig opvolger van **Paulus de hulpsinterklaas**, dat vorig jaar als eerste deel in de nieuwe reeks werd uitgebracht.

EEN HEKS AAN DE TAND GEVOELD

(vervolg van pagina 2)
Dit raadsel zal misschien wel nooit tot ieders tevredenheid worden opgelost. Zo is er minstens één groep lezers van overtuigd dat Eucalypta haar derde tand is verloren door de botsing tegen een boom (eerste stripreeks, strook 203). Wegstrompelend met een megabuil (strook 204) en in de plaatjes erná is immers alleen nog maar de tweetandvariant te zien. Echter, een studie door tegenstanders van deze theorie heeft aangetoond dat in de latere strook 253 tóch opeens nog een enkele drietandvariant voorkomt. De eerdere categorie lezers is evenwel hardnekkig en wijst er op dat vergissen menselijk is, dat Dulieu ook maar een mens was en bovendien één die zo nu en dan afbeeldingen gebruikte die hij in een veel eerder stadium al had getekend. Soms wel jaren eerder!
En trouwens: wie zegt dat de tand niet door de botsing los kwam te zitten, en er pas later uitviel? En ís dat wel een derde tand en niet de wat meer afgeronde tong van de heks? Het is duidelijk dat de meningen hierover verdeeld zullen blijven. En hetzelfde geldt voor de vraag of de toverkol in kwestie het later met nóg een tandje minder heeft moeten stellen.

Eucalypta zelf heeft zich over dit onderwerp nooit aan de tand laten voelen. Dat is voor verslaggevers ook erg moeilijk, aangezien het aftandse wijf haar op haar tanden heeft. Maar voor de lezers is in elk geval wel duidelijk (en misschien geruststellend) dat ook heksen de tand des tijd niet ongeschonden kunnen doorstaan.

(Met dank aan Rykel de Bruyne)

Inge

Lieve Inge, dappere kleine meid. Ze is nu vijf jaar en sinds de vorige column in Bouterbode 34 is er een hoop veranderd, maar ze heeft nog steeds een opa die 'in Paulus' is.
De laatste maanden logeren opa en oma vaker bij haar dan dat zij bij ons is. Inge gaat namelijk emigreren en haar ouders moeten momenteel veel reisdagen maken om dat plan te verwezenlijken. En wat is er dan leuker dan dat oma en opa én Paulus al die dagen direct in je buurt zijn?

Op een dag belde ze op met de vraag of opa met de voorleesdagen in haar klas wilde komen voorlezen. Tijdens het pyjamaontbijt! Zelf hoefde ik niet in mijn nachthemd te verschijnen en dus was de deal gauw gemaakt. "Ik ga vast een leuk Paulus-verhaal uitzoeken," was mijn logische opmerking, die zij bedachtzaam pareerde met: "Nou, dan zal ik de juf vragen of dat wel mag." De combinatie opa & Paulus mag in familiekring dan getolereerd worden, op school is de juf de baas.

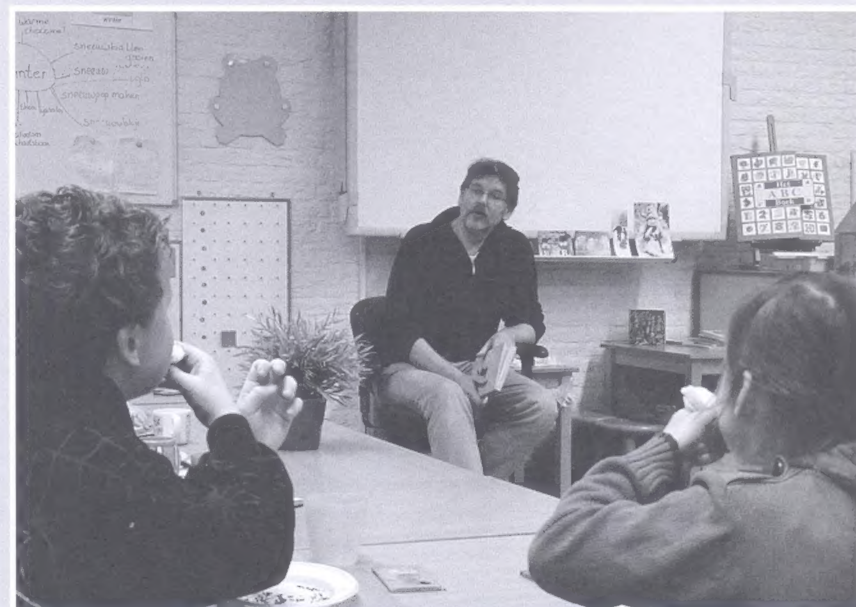
Gelukkig gaf juf toestemming en mocht ik op een koude vrijdagochtend een poging doen te laten horen hoe Jean Dulieu destijds met z'n stem omging. De vijfjarigen zaten achter hun tafeltjes in een kring om me heen. Niet erg oplettend, maar volop bezig met elkaar en met hun door juf en de hulpmoeders verzorgde ontbijtjes. Het leek er zelfs op dat ze mij in de voorleesstoel nog niet eens hadden opgemerkt. Voorzichtig gooide ik er een paar inleidende zinnen uit waarin ik Paulus' bestaan aankondigde, dat zich voor een belangrijk deel in het grote bos afspeelt. Een kleine belhamel draaide zich enthousiast naar me toe en riep: "Mijn opa heeft ook een bos!" Kijk, er was wel degelijk aandacht en de kinderen van Harderwijk wisten ook wat een bos is. Er was nog hoop!

Een klein kwartier was ik in de weer met afwisselend het hoge stemmetje van Paulus, het zware geloei van Oehoeboeroe en het geschetter van Salomo. Het was heerlijk om tussendoor uit te hijgen met Moh-moh-mol en het was helemaal leuk om te zien hoe de kids reageerden op de domme versprekingen van Gregorius. Ja, eigenlijk ging het heel lekker, ook al sloopte het m'n stem. Toen ik met een brandende keel en met wederom heel veel respect voor de stemcapaciteiten van Dulieu het einde van het verhaal bereikt had, riep een klein gozertje spontaan: "Leuk, die stemmetjes meneer!" waarna de dag niet meer stuk kon.
Het werkt kennelijk nog steeds!

Soortgelijke reacties kwamen er ook van Inge, toen ik haar enkele weken later 'De hooikooi' voorlas. We deden het in twee dagen en ik was verbaasd hoe opgewonden ze was over het feit dat er een nacht moest worden doorgebracht, waarin ze niet wist hoe de gemene streken van Eucalypta zouden eindigen. De volgende dag maakten we in een dik uur een einde aan deze onwetendheid, waarbij opviel hoezeer een vijfjarige al in staat is de aanvullende informatie uit de tekeningen te ontdekken en te begrijpen.

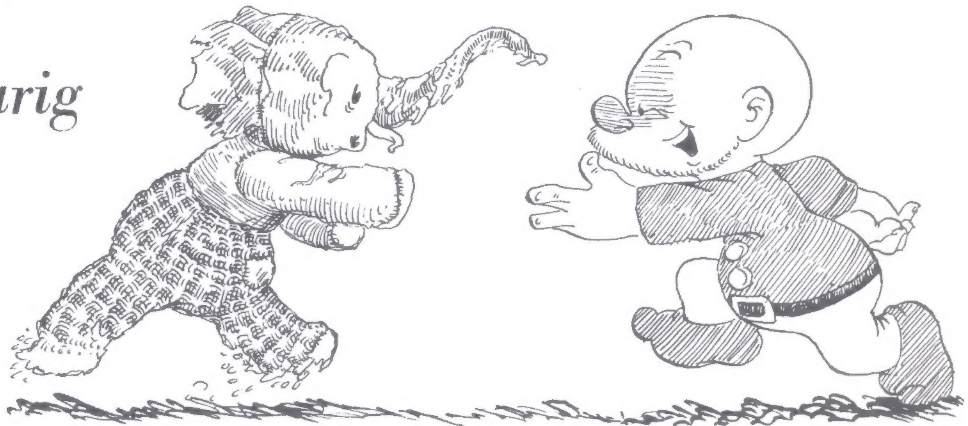
Even later kwam ze triomfantelijk aanzetten met een plastic heksje op een plastic bezempje, opgediept uit de gewelven van haar grote speelgoedkist. Waar ik aannam dat ze zich op de rotheks zou gaan uitleven, liet ze de toverkol gracieus door de lucht naar me toevliegen. Met eenvoudige lichaamstaal gaf ze aan dat ik de rol van de heks moest overnemen. Wat nu, was ik opeens de slechterik en zou zij de brave rol gaan spelen? Vol verwachting nam ik het stukje plastic over, liet het verder door de lucht vliegen en voegde er een snerpende gil aan toe waar Jean Dulieu trots op zou zijn geweest. Maar in plaats van de Paulus-rol te vervullen, heulde Inge met de vijand en vroeg me zalvend wat ik nu weer voor streken ging uithalen. Ik legde haar uit dat Paulus beslist nooit met Eucalypta samenwerkte maar juist lijnrecht tegenover haar stond, waarop ze verontwaardigd uitriep: "Maar ik ben je hulpert!!!" Oeps, ik zat er helemaal naast. Zij was Krakras en samen speelden we de allerspannendste rol in het Paulus-verhaal, namelijk de kwade kant. Zo kan het dus ook...

Opa Kos

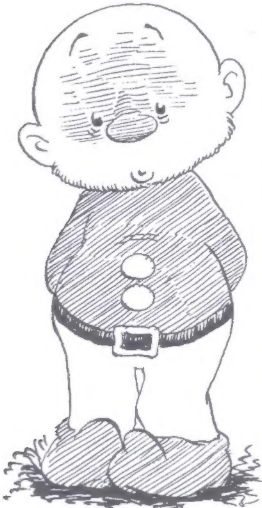

Wawwa was jarig

DOOR JEAN DULIEU

Dat was me een ontmoeting! „Wawwa!" juichte Paulus, „ben je het werkelijk?" „Nog wel," zei het speelgoedolifantje, „maar toch al haast niet meer. Oh Paulus, ik ben zó blij dat ik je gevonden heb!" Ja, dat was Wawwa wel aan te zien. De tranen stonden in zijn ogen. Hij gaf Paulus een slap slurfje, keek schichtig achterom en fluisterde: „Je moet me gauw helpen anders is het te laat!" Paulus begreep er nog niets van. „Maar Wawwa —" begon hij. Toen zweeg Paulus en bekeek het olifantje eens goed. Oh, wat zag hij er slecht uit! Zijn broek was gescheurd, zijn jasje geknapt, er miste een slagtand, de zemelen liepen uit zijn voeten en zijn slurf was zelfs helemaal gerafeld! Paulus voelde een schrikbibber over zijn ruggetje lopen. „Houdt Dorinde niet meer van je?" fluisterde hij meewarig. „Jawel," verzekerde Wawwa, terwijl hij een harde snuf door zijn slappe slurf snoof, „ze houdt nog wel van me en ik mag nog altijd in haar bedje slapen, maar — eh — zie je — ik ben pas jarig geweest —" „Nog wel gefeliciteerd!" viel Paulus hem in de rede. „Dank je," fluisterde Wawwa. „En heb je veel gekregen?" vroeg Paulus gauw, om hem wat af te leiden. „Nee," zei Wawwa, „dat is het hem juist. Dorinde heeft vergeten dat ik jarig was en ik — ik — ik had nog wel zó gehoopt op een nieuwe huid!" Toen begon het speelgoedolifantje zielig te huilen en het had weinig gescheeld of Paulus was mee gaan huilen! Maar gelukkig wist hij zich te beheersen. „Waarom heb je geen verlanglijstje gemaakt?" vroeg hij. „Omdat ik niet schrijven kan," snikte Wawwa. „En waar is Dorinde nu?" vroeg Paulus verder. „Die kan ieder ogenblik hier zijn!" zei Wawwa, „ik ben stiekum vooruit gelopen —" „Hola!" zei Paulus en hij werd opeens heel haastig en zenuwachtig, „papiertje, potloodje, waar heb ik ze nou? Oh ja, hier! Stil even, maak me niet in de war, hoei, daar komt Dorinde al aan! Ga liggen, Wawwa, gauw!" Tjoeps, weg was Paulus.

„Hé!" zei Dorinde, „hoe komt Wawwa nu hier? En wat is dat voor een briefje?" Haar ogen werden groot van verbazing toen ze las: „Verlanglijstje van jarige Wawwa. Nieuwe huid. Nieuwe tand. Nieuwe zemelen. Kusje op slurf." Wat schrok Dorinde daar van! „Wawwa is jarig geweest! Hoe heb ik dat kunnen vergeten!" riep ze! Ze pakte Wawwa, zoende hem op zijn slappe slurf en fluisterde: „Jij krijgt een mooie, nieuwe huid, hoor! Ik zal het meteen aan Mammie gaan vragen!"

